

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/212433,Dyskusja-Niemieckie-fabryki-smierci-Rzecz-o-obozach-koncentracyjnych-27-stycznia.html>
27.02.2026, 01:57

[Następny](#)

[Powrót](#)

Dyskusja „Niemieckie fabryki śmierci. Rzec o obozach koncentracyjnych” – 27 stycznia 2025

Spotkanie, zorganizowane przez Archiwum IPN w rocznicę wyzwolenia niemieckiego obozu koncentracyjnego w Auschwitz i w Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Holocaustu, wpisuje się w cykl wydarzeń towarzyszących wystawie Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro.

27.01.2025

[Archiwum IPN Auschwitz](#)

Zgromadzonych w Muzeum Niepodległości w Warszawie gości powitała dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk, która przypominała o przypadających 27 stycznia rocznicach tak istotnych dla historii i kształtowania tożsamości współczesnej Europy.

Dyskusję otworzył zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski, podkreślając, że:

– Obozy koncentracyjne i obozy zagłady, które były immanentną częścią systemu niemieckiego totalitaryzmu, stanowią przerażające świadectwo tego, do jakiego zezwierzecenia może dojść człowiek, a przypomnę, że Niemcy uważali się za jeden z najbardziej kulturalnie rozwiniętych narodów Europy i świata.

Następnie, w imieniu dyrektora Muzeum Niepodległości dr. Tadeusza Skoczka głos zabrała kierownik Muzeum Więzienia Pawiak, Joanna Gierczyńska, która przybliżyła zgromadzonym genezę organizacji obozów koncentracyjnych oraz przypominała, ile ofiar pochłonęły „niemieckie fabryki śmierci”. Zaznaczyła, że dla wielu więźniów początkiem gehenny było więzienie na Pawiaku i zapraszała do odwiedzania kierowanej przez nią placówki jako miejsca pamięci o represjach wobec setek Polaków.

Wprowadzając do dyskusji dyrektor Marzena Kruk przybliżyła sylwetki głównych bohaterek spotkania: Ludmiły Moszoro, więźniarki obozu KL Auschwitz, i Marii Hiszpańskiej-Neumann, więźniarki KL Ravensbrück, wskazując na podobieństwo ich biografii.

W rozmowie o rzeczywistości w kobiecych obozach koncentracyjnych, jak również o sposobach radzenia sobie z uwięzieniem w nieludzkich warunkach i wpływie przeżyć obozowych na życie byłych więźniarek udział wzięli: Bogna Neumann, córka graficzki Marii Hiszpańskiej-Neumann, ks. dr Stefan Moszoro-Dąbrowski, wikariusz regionalny Prałatury Personalnej Opus Dei w Regionie Europa Środkowo-Północna, syn głównej bohaterki wystawy Ludmiły Moszoro, więźniarki obozu w Auschwitz, oraz dr Zbigniew Stanuch (OBBH w Szczecinie). Dyskusję poprowadził dr Rafał Leśkiewicz (IPN).

Po rozmowie goście wydarzenia mieli okazję obejrzenia przygotowanej przez Archiwum IPN wystawy Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro w towarzystwie kuratorek: Marzeny Kruk (dyrektor AIPN) oraz Agnieszki Sodel. Specjalnie w związku ze spotkaniem w Muzeum Niepodległości zaprezentowana została również

wystawa grafik Marii Hiszpańskiej-Neumann z kolekcji Instytutu Pamięci Narodowej.

Wystawa *Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro* przygotowana została w oparciu o kolekcję pamiątek rodzinnych i dokumentów przekazaną do Archiwum IPN w 2023 r. w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci przez Bartłomieja Stanisława Moszoro, konsula honorowego RP w Rosario w Argentynie.

Głównymi bohaterami ekspozycji są: Kazimierz Moszoro, absolwent Politechniki Lwowskiej, działacz Młodzieży Wszechpolskiej, żołnierz Wojska Polskiego, w tym Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, oraz jego żona, Ludmiła z Dąbrowskich, harcerka, studentka Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, zaangażowana w konspiracyjną działalność w podziemiu związanym z ruchem narodowym, więźniarka KL Auschwitz i KL Ravensbrück.

Wystawa składa się z dwujęzycznych (polsko-hiszpańskich) plansz tematycznych prezentujących pochodzenie bohaterów, ich wojenne losy oraz polonijną działalność na emigracji w Argentynie. Można na niej zobaczyć także cenne dokumenty i artefakty, m.in. nieśmiertelniki i manierkę Kazimierza Moszoro z okresu służby w PSZ oraz modlitewnik Ludmiły Dąbrowskiej, który towarzyszył jej od więzienia na Montelupich w Krakowie, wraz z futerałikiem własnoręcznie wykonanym w KL Auschwitz z obozowego koca. Ważnym uzupełnieniem ekspozycji są nieprezentowane dotychczas amatorskie filmy nakręcone przez Eugeniusza Siedleckiego, wieloletniego przyjaciela rodziny Moszoro, żołnierza 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka.

Uroczysty wernisaż wystawy odbył się 4 września 2024 r. Ekspozycję można oglądać w Muzeum Niepodległości w Warszawie do końca marca 2025 r.

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” – Warszawa, 27

stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” – Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” – Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

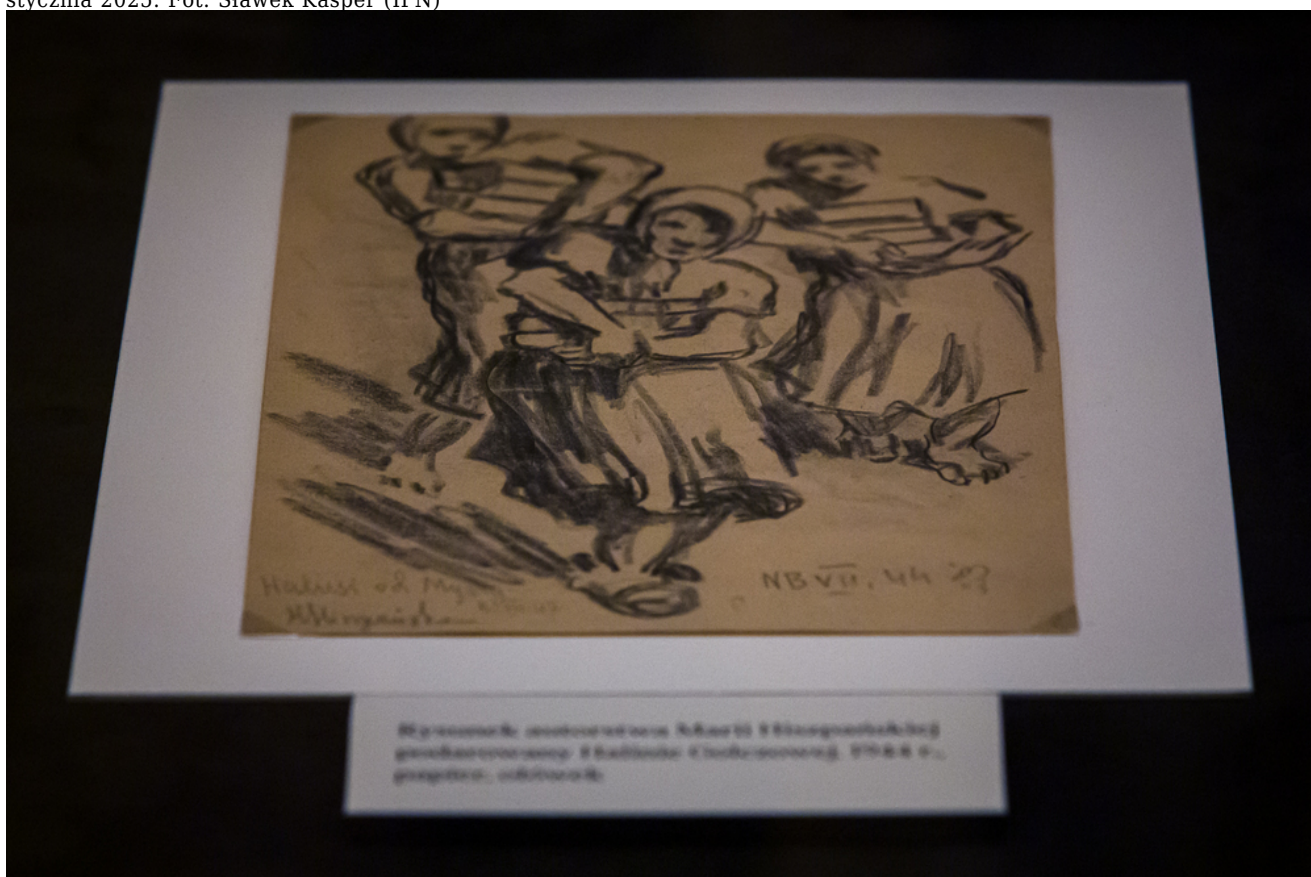
Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Wystawa „Droga i dziedzictwo. Dzieje rodziny Moszoro / Camino y Legado. Historia de la Familia Moszoro” - Warszaw, 27 stycznia 2025. Fot. Sławek Kasper (IPN)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Warszawa

Centrala

Archiwum IPN, Auschwitz

Dyskusja